

FIIA 21/2015

COMMENT

Juha Jokela
Ohjelmajohtaja
Ulkopoliittinen instituutti

Britannia etsii paikkaansa Euroopassa > David Cameronin on omaksuttava aiempaa rakentavampi suhde unionin uudistamiseen

Britannia haluaa uudistaa Euroopan unionia, mutta muiden EU-maiden on vaikea antaa uudistuksille tukeaan, kun Britannian omasta sitoutumisesta unioniin ei ole takeita. Britannian tulisikin tehdä selväksi, että se pyrkii koko unionia palveleviin uudistuksiin ja että se on valmis osaltaan ratkomaan EU:n kohtaamia haasteita.

Britannian EU-suhde on usein nähty ongelmallisena. Maa suhtautuu varauksellisesti unionin toimintaan ja kehittämiseen. Viimeisin osoitus tästä on käynnissä oleva keskustelu Britannian EU-jäsenyyden tulevaisuudesta.

Konservatiivipuolueen voitettua viime toukokuun parlamenttivaalit pääministeri David Cameronin hallitus neuvottelee nyt muiden EU-maiden kanssa EU:n uudistamisesta ja samalla Britannian omien jäsenyysehtojen muokkaamisesta. Cameron on myös luvannut järjestää kansanäänestyksen, jossa kansalaiset voivat ottaa kantaa siihen, tulisiko Britannian erota EU:sta vai pysyä mukana uusituilla ehdoilla.

Kansanäänestys on määrä järjestää vuoden 2017 loppuun mennessä. Cameronin ja muiden EU-johtajien tavoitteena on päästä rivakasti sopuun uusista jäsenyysehdoista, jotta kansanäänestys voitaisiin pitää hyvissä ajoin ennen Saksassa ja Ranskassa vuonna 2017 edessä olevia vaaleja.

Muut EU-johtajat toivovat, että Cameronin saavuttamat voitot niin toukokuun parlamenttivaaleissa kuin viimesykyisessä Skotlannin kansanäänestyksessä auttavat häntä saamaan kansalaisten tuen myös EU-kansanäänestyksessä. Cameron on luvannut kamppailla Britannian

EU-jäsenyyden puolesta – olettaen, että hän on tyytyväinen jäsenyysehdoista saavutettavaan sopuun.

Neuvottelut Britannian kanssa käynnistyivät virallisesti viime kesäkuun Eurooppa-neuvoston kokouksen jälkeen. Aiempien tunnustelujen pohjalta Britannia julkisti tuolloin keskeiset tavoitteensa, ja käynnissä olevissa diplomaattisissa ponnisteluissa Britannian, EU-instituutioiden ja muiden jäsenvaltioiden välillä on keskitytty Britannian tavoittelemien uudistusten toteuttamisen juridisten ja poliittisten mahdollisuuksien selvittämiseen. Yleisesti ottaen Britannian vaatimuksiin on suhtauduttu varovaisen positiivisesti.

Vastoin aiempia arvioita Cameron ei tavoittele EU:n perussopimusten välitöntä uusimista, vaan hänen on katsottu tyytyvän juridisesti sitovaan päätökseen siitä, että perussopimuksia tullaan aikanaan muokkaamaan neuvotteluissa sovitun mukaisesti. Toistaiseksi ainoa selvästi perussopimukseen liittyvä ehdotus on Britannian halu irrottautua perussopimukseen kirjatusta tavoitteesta ”yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi”.

Cameronin muista ehdotuksista EU:n kilpailukykyyn kohentaminen sääntelyä karsimalla ja uusia vapaa-kauppasopimuksia solmimalla on jo valmiiksi niin Euroopan komission

kuin useiden jäsenmaiden asialistalla. Ehdotus kansallisten parlamenttien aseman parantamisesta EU:n päätöksenteossa voi sekin johtaa tyydyttävään kompromissiin, mikäli EU-lainsäädäntöprosessista ei tämän takia tule entistä monimutkaisempi ja hitaampi.

Osa Cameronin ehdotuksista saattaa kuitenkin osoittautua ongelmallisiksi: tällaisia ovat työperäisiin etuihin liittyvien oikeuksien karsiminen muiden EU-maiden kansalaisilta sekä vaatimus arvioida euroalueen puitteissa tiivistetyn integraation vaikutuksia koko EU:lle. Britannia on ollut huolissaan euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden asemasta EU:n päätöksenteossa sekä EU:n sisäisestä Britanniaan suuntautuvan muuttoliikkeen volyyminä. Muut jäsenvaltiot ovat todenneet olevansa valmiit harkitsemaan Britannian tavoitteita.

Britannia on pyrkinyt korostamaan, että se ei pyri vain edistämään omaa etuaan, vaan että sen esittämät uudistukset hyödyttäisivät EU:ta kokonaisuudessaan. Tähän viestiin on muissa jäsenvaltioissa suhtauduttu varauksellisesti. Tästä kertoo myös se, että niin britit kuin muut EU-maat ovat turhautuneet neuvottelujen hitaaseen etenemiseen.

Monissa EU-maissa pääministeri Cameronin EU-politiikka nähdään

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

(09) 432 7000

Fax

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on riippumaton tutkimuslaitos, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta poliittisen päätöksenteon ja avoimen keskustelun tukemiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Korkean laadun varmistamiseksi ainakin kaksi asiantuntijaa lukee ja kommentoi kaikkien instituutin julkaisujen käsikirjoituksia. Julkaisut käyvät lisäksi läpi ammattimaisen kielitarkastuksen ja editointiprosessin. Julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

edelleen ennen kaikkea pyrkimyk-
senä tyynnyttellä brittien – ja etenkin
Cameronin oman konservatiivi-
puolueen – keskuudessa yleisty-
nyttä EU-skeptisyyttä. Britannian
katsotaan ajavan pikemminkin
omaa kuin koko unionin etua, ja
Cameronin EU-politiikka nähdään
oireena Britannian ajautumisesta
yhä marginaalisempaan asemaan
EU:ssa. Kaiken kaikkiaan muiden
EU-johtajien on vaikea antaa tuke-
aan Cameronin ehdotuksille, kun ei
ole takeita siitä, kuinka sitoutunut
Britannia on EU:hun – tai onko maa
jatkossa ylipäänsä unionin jäsen.

Nyt kun neuvotteluissa ollaan
siirtymässä Britannian vaatimusten
yksityiskohtiin, on entistä tärkeäm-
pää korostaa näiden rinnalla Britan-
nian sitoutumista EU:hun ja unionin
kehittämistä ja vahvistamista.

Pääministeri Cameronin äskettäin
Lontoossa pitämä puhe oli askel
oikeaan suuntaan. Hän totesi, että
Britannia on valmis tukemaan kaa-
vailtuja Euroopan talous- ja raha-
liiton uudistuksia, mikäli Britannian
ei tarvitse osallistua euroalueen
sääntelyyn ja kuluihin. Lisäksi hän
korosti, että Britannia on keskeisesti
mukana ajamassa EU:n kilpailu-
kyvyn ja talouden kohentamiseen
tähtäviä uudistuksia, ja että EU-
jäsenyydellä on myös turvallisuus-
poliittinen ulottuvuus.

Jotta David Cameron voisi va-
kuuttaa muut EU-maat siitä, että
Britannia haluaa edelleen osallistua
EU:n rakentamiseen, hänen kannat-
taisi myös reivata EU-politiikkaansa
selvästi nykyistä rakentavampaan
suuntaan. Tämä lisäisi Britannian
EU:n uudistamiseen liittyvien tavoit-
teiden uskottavuutta. Samalla Came-
ron pystyisi paremmin torjumaan
kritiikin, jonka mukaan Britannia
haluaa vain poimia rusinat pullasta.

Britannia on ollut keskeisesti
mukana Euroopan unionin kehittä-
misessä ja uudistamisessa. Maa on
ollut avainasemassa niin sisämarkki-
noiden luomisessa, unionin itälaaje-
nemisen edistämisessä kuin EU:n
turvallisuus- ja puolustuspolitiikan
rakentamisessa. Lisäksi Britannia
on merkittävästi kasvattanut EU:n
uskottavuutta globaalina toimijana.

Britannian aikaisemmat ansiot
EU:n kehittämisessä sekä maan
taloudellinen mahti antavat hyvät
lähtökohdat, joista käsin se voi
jälleen ottaa harteilleen kokoaan
vastaavan aseman EU:n ytimessä.
Se edellyttää, että Britannia saa
vakuutettua muut jäsenmaat sitou-
tumisestaan yhteiseen EU-projektiin
ja että maa on valmis kantamaan
osansa EU:ta kohtaavien kriisien
hoitamisessa.